



Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 10 november 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande — Polissamarbete och straffrättsligt samarbete — Europeisk arresteringsorder — Rambeslut 2002/584/RIF — Artikel 8.1 c — Begreppet ’arresteringsorder’ — Självständigt unionsrättsligt begrepp — Nationell arresteringsorder som utfärdats av en polismyndighet och bekräftats av en åklagare i lagföringssyfte”

I mål C-453/16 PPU,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam, Nederländerna) genom beslut av den 16 augusti 2016, som inkom till domstolen samma dag, i ett förfarande om verkställighet av en europeisk arresteringsorder avseende

Halil Ibrahim Özçelik,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden T. von Danwitz samt domarna E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (referent) och C. Lycourgos,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 5 oktober 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Nederländernas regering, genom M. Bulterman, H. Stergiou och B. Koopman, samtliga i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze, M. Hellmann, J. Möller och R. Riegel, samtliga i egenskap av ombud,
- Ungerns regering, genom M. M. Tátrai, G. Koós och M. Z. Fehér, samtliga i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom R. Troosters och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 19 oktober 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: nederländska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 8.1 c i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess ändrade lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24) (nedan kallat rambeslutet).
- 2 Begäran har framställts i samband med verkställighet i Nederländerna av en europeisk arresteringsorder som utfärdats av Veszprémi Járásbíróság (Distriktsdomstolen i Veszprém, Ungern) mot Halil Ibrahim Özçelik.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skälen 5, 6, 8 och 10 i rambeslutet har följande lydelse:
 - ”(5) Målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa har medfört att behovet av utlämning mellan medlemsstaterna har försvunnit, och att det skall ersättas av ett system för överlämnande mellan rättsliga myndigheter. De nuvarande förfarandena för utlämning är komplicerade och riskerar att ge upphov till förseningar, vilket kan avhjälpas genom införande av ett nytt förenklat system för överlämnande av dömda eller misstänkta personer för verkställighet av domar eller lagföring. De traditionella samarbetsförbindelser mellan medlemsstaterna som hittills varit rådande bör ersättas av ett system med fri rörlighet för straffrättsliga avgöranden, såväl preliminära som slutliga, i ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.
 - (6) Den europeiska arresteringsorder som införs genom detta rambeslut utgör den första konkreta åtgärde[n] på det straffrättsliga området rörande principen om ömsesidigt erkännande, vilken Europeiska rådet har kallat en 'hörnsten' i det rättsliga samarbetet.
 - ...
 - (8) Beslut om verkställighet av en europeisk arresteringsorder måste kontrolleras i tillräcklig omfattning, vilket innebär att en rättslig myndighet i den medlemsstat där den eftersökta personen har gripits måste fatta beslutet om huruvida han eller hon skall överlämnas.
 - ...
 - (10) Systemet med en europeisk arresteringsorder vilar på en hög grad av förtroende mellan medlemsstaterna. Tillämpningen av systemet får avbrytas endast om en medlemsstat allvarligt och ihållande åsidosätter de principer som fastställs i artikel 6.1 i Fördraget om Europeiska unionen, vilket fastslagits av rådet med tillämpning av artikel 7.1 i fördraget, och med de följder som avses i punkt 2 i samma artikel.”
- 4 I artikel 1 i rambeslutet, med rubriken ”Skyldighet att verkställa en europeisk arresteringsorder”, föreskrivs följande:
 - ”1. Den europeiska arresteringsordern är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat skall gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd.

2. Medlemsstaterna skall verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i detta rambeslut.

...”

5 I artiklarna 3, 4 och 4a i rambeslutet anges de fall i vilka verkställighet av den europeiska arresteringsordern ska eller får vägras. I artikel 5 i rambeslutet anges de garantier som ska lämnas av den utfärdande staten i särskilda fall.

6 I artikel 6 i rambeslutet, med rubriken ”Fastställande av de behöriga myndigheterna”, föreskrivs följande:

”1. Den utfärdande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den utfärdande medlemsstaten som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning.

2. Den verkställande rättsliga myndigheten är den rättsliga myndighet i den verkställande medlemsstaten som är behörig att verkställa den europeiska arresteringsordern enligt den verkställande medlemsstatens lagstiftning.

3. Varje medlemsstat skall underrätta rådets generalsekretariat om den, enligt sin nationella lagstiftning, behöriga rättsliga myndigheten.”

7 Artikel 8 i rambeslutet rör den europeiska arresteringsorderns innehåll och form. I artikel 8.1 c föreskrivs följande:

”1. En europeisk arresteringsorder skall innehålla följande uppgifter uppställda i enlighet med formuläret i bilagan:

...

c) Uppgift om förekomsten av en verkställbar dom, en arresteringsorder eller något annat verkställbart rättsligt beslut med samma rättsverkan och som omfattas av artiklarna 1 och 2.”

Nederländsk rätt

8 Rambeslutet införlivades med nederländsk rätt genom Overleveringswet (lagen om överlämnande). I artikel 1 i denna lag anges följande:

”I denna lag förstås med

...

b. europeisk arresteringsorder: ett skriftligt beslut från en rättslig myndighet i en av Europeiska unionens medlemsstater som syftar till att en rättslig myndighet i en annan medlemsstat ska gripa och överlämna en person,

...

i. utfärdande rättslig myndighet: den rättsliga myndighet i en av Europeiska unionens medlemsstater som är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt den nationella lagstiftningen,

...”

9 Artikel 5 i lagen om överlämnande har följande lydelse:

”Överlämnande sker uteslutande till utfärdande rättsliga myndigheter i andra av Europeiska unionens medlemsstater och i enlighet med bestämmelserna i förevarande lag eller bestämmelser som antagits med stöd av denna lag.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10 Den 21 juni 2016 utfärdade Veszprémi Járásbíróság (Distriktsdomstolen i Veszprém) en europeisk arresteringsorder mot den turkiska medborgaren Halil Ibrahim Özçelik, i ett straffrättsligt förfarande som inlemts mot honom för två gärningar som begåtts i Ungern och som är straffbelagda i den medlemsstaten.

11 Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam, Nederländerna) mottog en ansökan om verkställighet av den europeiska arresteringsordern. Domstolen påpekade att det i punkt b i formuläret (vilket utgör en bilaga till rambeslutet) – där uppgift ska lämnas om den arresteringsorder eller det verkställbara rättsliga beslut med samma verkan som ligger till grund för den europeiska arresteringsordern – hänvisades till ”arresteringsorder nr 19060/93/2014.bü., utfärdad av polismyndigheten i Ajka och bekräftad genom ett beslut från åklagaren i Ajka den 14 juni 2016”.

12 Genom en begäran om upplysningar av den 8 juli 2016 ställde den hänskjutande domstolen frågor till de ungerska myndigheterna beträffande åklagarmyndighetens roll i Ungern, och särskilt om denna myndighets oberoende ställning i förhållande till den verkställande makten. Frågorna gällde även effekterna av åklagarmyndighetens bekräftelse av en arresteringsorder som utfärdats av en polismyndighet.

13 Den 14 juli 2016 svarade de ungerska myndigheterna på begäran om upplysningar. Av svaret framgår bland annat att åklagarmyndigheten intar en oberoende ställning i förhållande till den verkställande makten och att den har i uppgift att under hela förundersökningen se till att polismyndigheten agerar i enlighet med lagen och att den misstänkte kan utöva sina rättigheter. Myndigheterna preciserade också att åklagarmyndigheten, inom ramen för detta uppdrag, kan ändra eller upphäva ett beslut som fattats av en polismyndighet, när denna agerar i egenskap av förundersökningsmyndighet och om den anser att beslutet strider mot lagen eller mot syftet med förundersökningen. Dessutom uppgav de ungerska myndigheterna att den åklagare som har bekräftat en nationell arresteringsorder som har utfärdats av en polismyndighet senare kan delta i det aktuella brottmålsförfarandet i egenskap av företrädare för åklagarmyndigheten.

14 Med beaktande av dessa upplysningar fann den hänskjutande domstolen att det råder osäkerhet om huruvida en nationell arresteringsorder, som har utfärdats av en polismyndighet och därefter har bekräftats genom ett beslut från åklagarmyndigheten, kan kvalificeras som ett ”rättsligt beslut” i den mening som avses i artikel 8.1 c i rambeslutet.

15 Mot denna bakgrund beslutade Rechtbank Amsterdam (Domstolen i Amsterdam) att vilandeförklara målet och att ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Är uttrycket ’rättsligt beslut’ i artikel 8.[1 c] i rambeslut[et] ett unionsrättsligt begrepp som ska tolkas självständigt och enhetligt?

2) Om så är fallet, vilken är begreppets innebörd?

3) Är det fråga om ett sådant ”rättsligt beslut” när en företrädare för åklagarmyndigheten, såsom i det aktuella fallet, bekräftar en av polismyndigheten dessförinnan utfärdad nationell arresteringsorder?”

Förfarandet för brådskande mål

- 16 Den hänskjutande domstolen har ansökt om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt det förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande som föreskrivs i artikel 107 i domstolens rättegångsregler.
- 17 Till stöd för denna ansökan har den åberopat bland annat att Halil Ibrahim Özçelik för närvarande är frihetsberövad i väntan på att överlämnas till de ungerska myndigheterna.
- 18 I detta hänseende ska det för det första påpekas att denna begäran om förhandsavgörande avser en tolkning av rambeslutet, och att detta ingår i de områden som avses i avdelning V i tredje delen i EUF-fördraget om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Således är det möjligt att handlägga denna begäran inom ramen för förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.
- 19 Vidare ska det, enligt domstolens praxis, beaktas att den berörde för närvarande är frihetsberövad och att frågan om huruvida han ska fortsätta att vara frihetsberövad är beroende av utgången i det nationella målet (dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 24). Beslutet om frihetsberövande av Halil Ibrahim Özçelik har nämligen, enligt vad som framgår av den hänskjutande domstolens förklaringar, fattats inom ramen för verkställandet av den europeiska arresteringsorder som har utfärdats mot honom.
- 20 Under dessa omständigheter beslutade domstolen (fjärde avdelningen), den 31 augusti 2016, på grundval av referentens förslag och sedan generaladvokaten hörts, att bifalla den hänskjutande domstolens ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

Prövning av tolkningsfrågorna

- 21 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 8.1 c i rambeslutet ska tolkas på så sätt att en bekräftelse från åklagarmyndigheten, såsom bekräftelsen i det nationella målet, av en nationell arresteringsorder som dessförinnan utfärdats av polismyndigheten i lagförings syfte, ska anses utgöra ett ”rättsligt beslut”.
- 22 I artikel 8.1 c i rambeslutet föreskrivs att en europeisk arresteringsorder ska innehålla uppgifter om förekomsten av en ”verkställbar dom, en arresteringsorder eller något annat verkställbart rättsligt beslut med samma rättsverkan och som omfattas av artiklarna 1 och 2” i rambeslutet. Dessa uppgifter ska anges i punkt b i formuläret i bilagan till rambeslutet, vilken har rubriken ”Beslut på vilket arresteringsordern grundas”, och där det i punkt 1 ska lämnas uppgift om ”[a]rresteringsorder eller verkställbart rättsligt beslut med samma verkan”.
- 23 Systemet med en europeisk arresteringsorder, som infördes genom rambeslutet, grundar sig på principen om ömsesidigt erkännande, som i sin tur grundar sig på det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna vad gäller de nationella rättsordningarnas förmåga att säkerställa ett likvärdigt och verksamt skydd för de grundläggande rättigheter som erkänns på unionsnivå och särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkterna 75–77).
- 24 Domstolen har härvidlag funnit att såväl principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna som principen om ömsesidigt erkännande har en grundläggande betydelse inom unionsrätten, eftersom dessa principer gör det möjligt att skapa och upprätthålla ett område utan inre gränser. Närmare bestämt innebär principen om ömsesidigt förtroende, särskilt när det gäller området med frihet, säkerhet och rättvisa, en skyldighet för var och en av medlemsstaterna att, förutom under

exceptionella omständigheter, utgå ifrån att alla de andra medlemsstaterna iakttar unionsrätten och särskilt de grundläggande rättigheter som erkänns i unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, yttrande 2/13 av den 18 december 2014, EU:C:2014:2454, punkt 191).

- 25 Principen om ömsesidigt erkännande – vilken utgör en ”hörnsten” i det straffrättsliga samarbetet, såsom framgår av bland annat skäl 6 i rambeslutet – kommer inom det område som regleras av rambeslutet till uttryck i artikel 1.2 i rambeslutet. Enligt den bestämmelsen är medlemsstaterna i princip skyldiga att verkställa en europeisk arresteringsorder (dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 79 och där angiven rättspraxis).
- 26 Den verkställande rättsliga myndigheten kan därför endast vägra att verkställa en sådan order i de fall, som är uttömmande uppräknade, då verkställighet ska vägras enligt artikel 3 i rambeslutet och då verkställighet får vägras enligt artiklarna 4 och 4a i rambeslutet. Verkställigheten av en europeisk arresteringsorder får dessutom endast underställas något av de villkor som är uttömmande uppräknade i artikel 5 i rambeslutet (dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 80 och där angiven rättspraxis).
- 27 Begreppet arresteringsorder i artikel 8.1 c i rambeslutet avser enbart den nationella arresteringsordern, vilken ska förstås som ett rättsligt avgörande som är fristående i förhållande till den europeiska arresteringsordern (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 juni 2016, Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385, punkterna 46 och 58).
- 28 I det nu aktuella nationella målet har den europeiska arresteringsordern utfärdats av Veszprémi Járásbíróság (Distriktsdomstolen i Veszprém) och den hänvisar till en nationell arresteringsorder som har utfärdats av en ungersk polismyndighet och bekräftats av åklagarmyndigheten.
- 29 Under dessa omständigheter ska det beslut genom vilket åklagarmyndigheten har bekräftat den nationella arresteringsordern från den berörda polismyndigheten anses utgöra grunden för den europeiska arresteringsordern i det nationella målet.
- 30 Det framgår härvidlag av de uppgifter som den ungerska regeringen har lämnat till EU-domstolen att åklagarmyndighetens bekräftelse av arresteringsordern från polismyndigheten utgör en rättsakt genom vilken åklagarmyndigheten kontrollerar och bekräftar arresteringsordern i fråga. Efter att denna bekräftelse, vilken nämns i den europeiska arresteringsordern, har ägt rum ska åklagarmyndigheten anses som ansvarig för utfärdandet av den nationella arresteringsordern. Vad gäller artikel 8.1 c i rambeslutet är det således irrelevant att den nationella arresteringsordern har utfärdats av en polismyndighet, eftersom åklagarmyndighetens bekräftelse av den, såsom generaladvokaten framhöll i punkt 35 i förslaget till avgörande, gör att åklagarmyndigheten kan likställas med arresteringsorderns upphovsman.
- 31 Således uppkommer frågan huruvida ett beslut från en åklagarmyndighet omfattas av begreppet ”rättsligt beslut” i den mening som avses i artikel 8.1 c i rambeslutet.
- 32 Domstolen har i punkterna 33 och 38 i den i dag avkunnade domen i målet Poltorak (C-452/16 PPU) slagit fast att begreppet ”rättslig myndighet” i rambeslutet, och särskilt i artikel 6.1 i rambeslutet, ska uppfattas så, att det avser de myndigheter som deltar i straffrättskipningen i medlemsstaterna, med undantag för polismyndigheterna.
- 33 Med hänsyn till behovet av en konsekvent tolkning av rambeslutets olika bestämmelser torde denna tolkning i princip kunna överföras till artikel 8.1 c i rambeslutet. Det betyder att den sistnämnda bestämmelsen ska tolkas på så sätt att begreppet ”rättsligt beslut” avser beslut från de myndigheter som deltar i straffrättskipningen i medlemsstaterna, med undantag för polismyndigheterna.

- 34 Mot bakgrund av detta konstaterande ska det framhållas att då åklagarmyndigheten är en myndighet som deltar i straffrättskipningen i en medlemsstat (se, för ett motsvarande synsätt, dom av den 29 juni 2016, Kossowski, C-486/14, EU:2016:483, punkt 39), ska ett beslut från en sådan myndighet betraktas som ett rättsligt beslut i den mening som avses i artikel 8.1 c i rambeslutet.
- 35 Slutligen konstaterar domstolen att denna tolkning också gör sig gällande med beaktande av rambeslutets mål. Rambeslutet syftar, genom inrättandet av ett nytt, förenklat och effektivare system för överlämnande av personer som har dömts eller misstänks för brott, till att underlätta och påskynda det rättsliga samarbetet i syfte att uppnå målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, och grundar sig på den höga grad av förtroende som ska finnas mellan medlemsstaterna (dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 76 och där angiven rättspraxis).
- 36 Det framgår av de uppgifter som den ungerska regeringen har lämnat till domstolen att åklagarmyndighetens bekräftelse av den nationella arresteringsordern ger den verkställande rättsliga myndigheten en försäkran om att den europeiska arresteringsordern är grundad på ett beslut som har varit föremål för rättslig prövning. En sådan bekräftelse motiverar således den höga grad av förtroende mellan medlemsstaterna som nämnts i föregående punkt.
- 37 Det innebär att ett sådant beslut från en åklagarmyndighet, såsom det i det nationella målet, omfattas av begreppet ”rättsligt beslut” i den mening som avses i artikel 8.1 c i rambeslutet.
- 38 Mot bakgrund av det ovan anförda ska de hänskjutna frågorna således besvaras enligt följande. Artikel 8.1 c i rambeslutet ska tolkas på så sätt att en bekräftelse från en åklagarmyndighet, såsom bekräftelsen i det nationella målet, av en nationell arresteringsorder som dessförinnan utfärdats av en polismyndighet i lagföringssyfte, ska anses utgöra ett ”rättsligt beslut” i den bestämmelsens mening.

Rättegångskostnader

- 39 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Artikel 8.1 c i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, i dess ändrade lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009, ska tolkas på så sätt att en bekräftelse från en åklagarmyndighet, såsom bekräftelsen i det nationella målet, av en nationell arresteringsorder som dessförinnan utfärdats av en polismyndighet i lagföringssyfte, ska anses utgöra ett ”rättsligt beslut” i den bestämmelsens mening.

Underskrifter